

గేదెల పెంపకం సమూహ ప్రాజెక్ట్

శ్రీ వేంకటేశ్వర పశువైద్య విశ్వవిద్యాలయం
తిరుపతి

గేదెల పెంపకం నమూనా ప్రాజెక్ట్

సంకలనం

నిరంతర పశువైద్య విద్య మరియు
సమాచార కేంద్రం

శ్రీ వేంకటేశ్వర పశువైద్య విశ్వవిద్యాలయం
తిరుపతి

తొలిపలుకు

రైతాంగం పశువుల పెంపకంలో పరిశోధనల సారాన్ని ఆకళింపు చేసుకుని తదనుగుణంగా అవసరానికి తగ్గట్లుగా మార్పులు చేర్పులు ఆచరిస్తే పశుపోషణ లాభసాటియైన వృత్తి అవుతుంది. రైతు స్వీయ అనుభవానికి నూతన సాంకేతిక పరిజ్ఞానం తోడైతే రైతు నికరాదాయం పెరిగే అవకాశం ఉంది.

రైతులు ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలను ఎప్పటికప్పుడు వాస్తవిక దృష్టితో విశ్లేషించుకుంటూ, పరిష్కారాలను అన్వేషించి, ఫలితాలను రైతులకు ఆందించడమే ప్రధాన ధ్యేయంగా శ్రీవేంకటేశ్వర పశువైద్య విశ్వవిద్యాలయం కృషి చేస్తున్నది. ఈ పుస్తకములో పొందుపరచిన నూతన శాస్త్రీయ పద్ధతులను, కాలానుగుణ యాజమాన్య పద్ధతులను రైతులు ఆచరించి, తద్వారా పశువులు, జీవాలు, సీమపందులు, కోళ్ళు మరియు చేపల పెంపకాన్ని లాభసాటిగా తీర్చిదిద్దుకోగలరని ఆశిస్తున్నాను.

పశుపోషణ మరియు అనుబంధ రంగాలు లాభ సాటిగా ఉండాలంటే పశు ఆరోగ్య పరిరక్షణ, యాజమాన్య పద్ధతులపై విషయ పరిజ్ఞానం మరియు శాస్త్రీయ విజ్ఞానం అత్యంత కీలకమైనది. దీనిని సరియైన పద్ధతిలో సరళమైన భాషలో రైతులకు చేరువ చేసే ప్రయత్నమే ఈ పుస్తకం. పశుపోషకులందరికీ ఈ శాస్త్రీయ పరిజ్ఞానం ఉపయోగపడి, వారి ఆర్థికాభివృద్ధికి దోహదపడుతుందని ఆశిస్తూ...

పీ

(డా॥ వి. పద్మనాభ రెడ్డి)

ఉపకులపతి

గేదెల పెంపకం

(జాతీయ వ్యవసాయ మరియు గ్రామీణాభివృద్ధి బ్యాంకు వారి నియమావళి)

చిన్న, సన్నకారు రైతులకు మరియు వ్యవసాయ కార్మికులకు పాడిపశువుల పెంపకం ఒక అనుబంధ ఆదాయపు వనరు. పశువుల నుండి వచ్చే పేద ఒక మంచి సేంద్రియ ఎరువు- భూసారం మరియు దిగుబడిని వృద్ధి చేయడం కోసం ఉపయోగపడుతుంది. పశువుల పేద నుండి జనించే గొబర్ గ్యాస్‌ను గృహ అవసరాలకు, బోరు బావుల నుండి నీటిని తోడడం వంటి వాటికి ఇంధనంగా వాడుచున్నారు. మిగులు గడ్డి మరియు వ్యవసాయ ఉత్పత్తులను పశువుల మేతగా వినియోగిస్తున్నారు. వ్యవసాయ అవసరాలకు మరియు రవాణా కొరకు ఎడ్లను విరివిగా వాడుచున్నారు.

వ్యవసాయం ఋతువుల ఆధారంగా సాగుతుంది కాబట్టి, అనేక మందికి సంవత్సరం పొడవునా పాడి పశువుల పెంపకం వల్ల ముఖ్యంగా సన్న, చిన్నకారు రైతులు మరియు వ్యవసాయ కార్మికులకు ఉపయుక్తంగా ఉంది.

పాడిపశువుల పెంపకం - అవకాశాలు మరియు జాతీయస్థాయి ప్రాముఖ్యత

సాలుకు 134 మిలియన్ మెట్రిక్ టన్నుల పాల ఉత్పత్తితో భారతదేశం ప్రపంచంలో మొదటి స్థానంలో ఉంది. జనాభా అవసరానికి అనుగుణంగా 2020 నాటికి 180 మిలియన్ మెట్రిక్ టన్నుల పాలను ఉత్పత్తి చేయవలసిన అవసరం ఉంది. అంటే వార్షిక వృద్ధిరేటు 2.5 నుండి 5 శాతం సాధించాలి. కాబట్టి పాడి పరిశ్రమకు రానున్న కాలంలో ఉజ్వలమైన భవిష్యత్తు ఉంది.

పాడి పరిశ్రమ అభివృద్ధికి బ్యాంకులు / జాతీయ వ్యవసాయ మరియు గ్రామీణాభివృద్ధి బ్యాంకుల (నాబార్డ్) సహాయం

నాబార్డ్ రీఫైనాన్స్ ద్వారా బ్యాంకుల నుండి పాడి పెంపకం ప్రారంభించడానికి అవకాశాలు కలవు. ఋణం పొందగోరు రైతులు నిర్ణీత ధరఖాస్తులో స్థానికంగా యున్న వాణిజ్య / గ్రామీణ/ సహకార బ్యాంకుల ద్వారా ఋణం పొందవచ్చు. ధరఖాస్తులు ఆయా బ్యాంకులలో లభించును.

వాణిజ్యపరంగా చేపట్టదలచినవారు పాడి పశువుల పెంపకంనకు వివరణాత్మక ప్రాజెక్టు నివేదికను తయారు చేయవలెను. పశువుల కొనుగోలు, షెడ్యూల్ నిర్మాణం, పరికరముల కొనుగోలు మొ|| వాటికి ఋణం లభించును. మొదటి రెండు నెలల కాలంలో పశువుల మేత ఖర్చుకు టెర్మిలోన్ ఇవ్వబడుతుంది. భూమి అభివృద్ధి, కంచెవేయుటకు, బావుల త్రవ్వకం, డీజిల్ పంపు సెట్టులు, విద్యుత్ కనెక్షన్లు, కూలీల నివాస గృహాలు, గిడ్డంగి, రవాణా వాహనం, పాల ప్రాసెసింగ్ సౌకర్యాలు మొ|| వాటిని కొనుటకు /సృష్టించుటకు లోను ఇచ్చే అవకాశం ఉంది. అయితే భూమి కొనుగోలుకు ఎటువంటి ఋణ సదుపాయం లేదు.

పథక సూత్రీకరణ

స్థానిక పశుసంవర్ధకశాఖ, జిల్లా గ్రామీణాభివృద్ధి సంస్థ, పాల ఉత్పత్తిదారుల సహకార సంఘం / యూనియన్ / సమాఖ్యల సాంకేతిక వ్యక్తులు మరియు వాణిజ్యపరంగా పాడిపరిశ్రమ చేపట్టిన రైతులను సంప్రదించి లబ్ధిదారులు పథకాన్ని తయారు చేసుకోవచ్చు. దగ్గరలోని అభ్యుదయ రైతుల పాడి పశువుల ఫారంలు ప్రభుత్వ లేదా మిలట్రీ లేదా పశువైద్య విశ్వవిద్యాలయం పాడి పశువుల ఫారాలను సందర్శించి, అక్కడి వ్యక్తులతో చర్చించి లాభనష్టాలను బేరీజు వేసుకోవడం మంచిది. క్షేత్రస్థాయిలో పాడి పశువుల పెంపకంపై శిక్షణ మరియు అనుభవం ఎంతో అవసరం. పాల ఉత్పత్తిదారుల సహకార సంఘాలు ఆ గ్రామంలో ఉంటే ప్రత్యేకించి పాల అమ్మకంలో సహాయసహకారాలు అందిస్తాయి. పాల ఉత్పత్తిదారుల సహకార సంఘాలు, పశువైద్యశాల , కృత్రిమ గర్భదారణ కేంద్రం దగ్గరలో ఉండే విధంగా చూసుకుని పాడి పశువుల ఫారంను ప్రారంభించాలి. పాలకి మంచి గిరాకి ఉంది కాబట్టి పట్టణ ప్రాంతాలకు దగ్గరగా ఉన్నట్లయితే మంచిది.

భూవివరాలు, పశువుల సంత, నీరు, మేత, దాణా, పశువైద్యసేవలు, కృత్రిమ గర్భదారణ కేంద్రం, మార్కెటింగ్ సౌకర్యాలు, శిక్షణా సౌకర్యాలు, రైతుల అనుభవం మరియు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం, పాల ఉత్పత్తి దారుల సహకార సంఘాలు / యూనియన్ / సమాఖ్య అందించే సహాయం వంటి వివరాలు పథకంలో పొందుపరచాలి.

అలాగే కొనదలచుకొన్న పాడి పశువుల జాతి రకం, సంఖ్య వివరంలు, ఉత్పత్తి పనితీరు, వాటి ఖరీదు మరియు ఇతర పదార్థములు మరియు ఉత్పత్తి ఖర్చు వివరములు కూడా వివరణాత్మకంగా ఇవ్వాలి. ఈ వివరంలు ఆధారంగా మొత్తం ప్రాజెక్ట్ విలువ, లబ్ధిదారుని వాటా, బ్యాంకు నుండి పొందగోరే ఋణం, వార్షిక వ్యయ అంచనా, ఆదాయం, లాభనష్టాల పట్టిక, ఋణం తిరిగి చెల్లించే కాల వ్యవధి మొ॥ వాటిని లెక్కించి ప్రాజెక్ట్ రిపోర్ట్లో పొందుపరచాలి.

పథకాల పరిశీలన

పై వివరాలతో రూపొందించిన ప్రాజెక్ట్ రిపోర్ట్ను దగ్గరలో యున్న బ్యాంక్‌నకు సమర్పించవలెను. ధరఖాస్తు తయారు చేయుటలో గాని, ప్రాజెక్ట్ రిపోర్ట్ తయారు చేయుడంలోగాని బ్యాంకు అధికారులు సహాయపడుదురు. ఈ విధంగా సమర్పించిన ప్రాజెక్ట్ రిపోర్ట్ను సాంకేతిక సాధ్యత మరియు ఆర్థిక మనుగడ వంటి అంశాలను క్షుణ్ణంగా పరిశీలిస్తారు.

సాంకేతిక సాధ్యాసాధ్యాలు

ఈ క్రింది అంశాలను పరిగణిస్తారు.

- 1) పశువైద్యశాల, కృత్రిమ గర్భధారణ కేంద్రం, పాల ఉత్పత్తి దారుల సహకార సంఘం, ఋణం మంజూరు చేసే బ్యాంకు ఎంత సమీపంలో ఉన్నాయి.
- 2) దగ్గరలోని పశువుల సంతలలో నాణ్యమైన పాడి పశువుల లభ్యత
- 3) రైతు శిక్షణా సౌకర్యాలు
- 4) పచ్చిక బయళ్ళ లభ్యత
- 5) పచ్చిగడ్డి, ఎండుగడ్డి, దాణా, మందుల లభ్యత
- 6) పాడి పశువుల ఫారం ప్రారంభించే ప్రాంతంలో పశువైద్యశాల, కృత్రిమ గర్భధారణ కేంద్రం మరియు పాల మార్కెటింగ్ సౌకర్యాల లభ్యత.

ఆర్థిక మనుగడ

ఈ క్రింది అంశాలను పరిగణిస్తారు.

- 1) యూనిట్ విలువ
- 2) దాణా, మేతల ఖర్చు, పశువైద్య చికిత్స, పశువుల గర్భధారణ, బీమా, లేబర్ మరియు ఇతర ఖర్చుల వివరములు
- 3) పాల విక్రయం, ఎరువు, గోనె సంచల అమ్మకం, మగ / ఆడ దూడల విక్రయం, ఇతర ఖర్చుల వివరములు
- 4) ఆదాయవ్యయాల పట్టిక మరియు వార్షిక స్థూల మిగులు ఉత్పత్తి వివరములు
- 5) నగదు ప్రవాహ విశ్లేషణ
- 6) అసలు మరియు వడ్డీ తిరిగి చెల్లింపు ప్రణాళిక, బ్యాంక్ లోన్ అప్లికేషన్, భద్రతా అంశములు, లబ్ధిదారుని వాటా వంటి అంశాలు పరిశీలించబడతాయి.

స్కీము యొక్క సాంకేతిక మరియు ఆర్థిక అంశాలపై క్షేత్రస్థాయి అధ్యయనం చేయబడుతుంది.

బ్యాంకు ఋణ మంజూరు మరియు పంపిణీ

సాంకేతిక సాధ్యాసాధ్యాలు మరియు ఆర్థిక మనుగడ అంశాలు పరిగణించిన తరువాత బ్యాంకు ఋణం మంజూరు చేస్తుంది. దీనిని దశల వారిగా పంపిణీ చేస్తారు. అంటే షెడ్లు నిర్మాణం, పరికరాల కొనుగోలు, పశువుల కొనుగోలు, మొదటి రెండు / మూడు నెలల్లో పశువుల మేత / దాణా ఖర్చు మొ॥ నవి సమకూర్చిన తరువాత ఋణ వితరణ దశల వారిగా జరుగుతుంది. నిధుల వినియోగం పై నిరంతర తనిఖీ ఉంటుంది.

సాధారణ ఋణ నిబంధనలు :-

1) ప్రాజెక్ట్ విలువ :

స్థానిక పరిస్థితులు, యూనిట్ పరిమాణం, యూనిట్‌లో పొందుపరచబడిన అంశాలు మొ॥ ఆధారంగా ప్రాజెక్ట్ విలువ ఉంటుంది.

2. లబ్ధిదారుని వాటా (మార్జిన్‌మనీ)

లబ్ధిదారుల సామాజిక వర్గంపై ఆధారపడి 5% నుండి 25% వరకు మార్జిన్ మనీ ఉంటుంది.

3. లబ్ధిదారుని ఋణంపై వడ్డీరేటు

మార్గదర్శకాలకు లోబడి ఋణ వడ్డీ రేటును ఆయా బ్యాంకులు నిర్ణయించుకోవచ్చు. ఇక్కడ పొందుపరచబడిన సమూహ ప్రాజెక్టు రిపోర్ట్‌లో 12% వడ్డీగా తీసుకొని లెక్కలు వేయడం జరిగినది.

4. భద్రత:

నాబార్డు / భారత రిజర్వు బ్యాంకు మార్గదర్శకాలను దృష్టిలో ఉంచుకొని కాలానుగుణంగా నిర్ణయించబడుతుంది.

5. ఋణం చెల్లించేకాలం :

ఋణం తిరిగి చెల్లించే కాలం స్థూల మిగులు ఉత్పత్తి పై ఆధారపడి ఉంటుంది. ఋణాన్ని నెలసరి / త్రైమాసిక వాయిదా పద్ధతిలో 5 నుండి 7 సంవత్సరాలలోపు చెల్లించే వెసులుబాటు కలదు.

6. బీమా:

పశువులు మరియు సృష్టించిన ఆస్తులను ప్రతి సంవత్సరంనకుగాని, దీర్ఘకాలిక మాస్టర్ బీమా పాలసీని తీసుకోవచ్చు. 10 గేదెల సమూహ ప్రాజెక్ట్ రిపోర్ట్ తయారు చేయబడినది. ఇందులో సూచిత మరియు వర్తించే అంశాలు పొందుపరచబడినవి. స్థానిక ముడి వస్తువులు మరియు స్థూల ఉత్పత్తి వ్యయంలను పరిగణలోకి తీసుకోవలయును.

గేదెల పెంపకంలో ఆదాయ - వ్యయాలు (10 గేదెల యూనిట్)

రూ॥

ఎ. ప్రాజెక్టు విలువ

పాలిచ్చే గేదెల ఖరీదు (రవాణా ఖర్చుతో కలిపి)	3,30,000
షేడ్ నిర్మాణపు ఖర్చు (గేదెలకు)	60,000
దూడల పెద్ద నిర్మాణపు ఖర్చు	20,000
చాప్ కట్టర్ ఖరీదు	50,000
పరికరముల విలువ	10,000
పెట్టుబడి విలువ	4,70,000
మొదటి బ్యాచ్ గేదెలకు నెల రోజుల దాణా ఖర్చు	4,800
రెండు ఎకరాలలో పశుగ్రాసాల సాగు ఖర్చు	9,000
మొదటి బ్యాచ్ గేదెల బీమా ఖరీదు	16,000
రికరింగ్ ఖర్చులు	29,800
మొత్తం ఖర్చులు	4,99,800
లేదా	5,00,000
మార్జిన్ సొమ్ము (15%)	75,000
బ్యాంకు ఋణం (85%)	4,25,000

బి) ఆర్థిక సాంకేతిక అంశాలు

గేదె రకం	మాళీ గేదె
గేదెల సంఖ్య	10
గేదెల ఖరీదు (రూ॥ / ప్రతి పశువుకి)	32,000
రవాణా ఖర్చు (ప్రతి పశువునకు)	1,000
సగటు పాల ఉత్పత్తి (లీ॥ రోజునకు)	8
నివాస స్థలం (చ॥అ॥ / ప్రతి పశువునకు)	60
దూడల నివాస స్థలం (చ॥అ॥ / ప్రతి దూడకు)	20
ప్రతి చ॥అ॥ నిర్మాణ ఖర్చు (రూ॥)	100

విద్యుత్తో నడిచే చాప్ కట్టర్	50,000
ప్రతి పశువునకు పరికరముల ఖర్చు	1,000
పశుగ్రాసాల సాగు ఖర్చు (రూ॥ / ఎకరానికి / సీజన్కి)	4,500
బీమా (% సం॥నకు)	5
ప్రతి పశువునకు, సం॥నకు పశువైద్య చికిత్స ఖర్చు	250
దాణా ఖరీదు (రూ॥ / కేజీ)	8
ఎండు మేత ఖరీదు (రూ॥ / కేజీ)	1.50
కూలీల సంఖ్య	1
కూలీ నెలసరి వేతనం	3,000
విద్యుత్, నీటి ఖర్చు (పశువు / సం॥నకు / రూ॥)	150
మార్జిన్ సొమ్ము (శాతం)	15
వడ్డీ రేటు (శాతం)	12
తిరిగి చెల్లించు కాలం (సం॥)	7
ప్రతి లీటరు పాల అమ్మకము విలువ రూ॥	16.50
దాణా సంచుల అమ్మకం విలువ	10.00
పాలిచ్చు కాలం	270
ఒట్టి పోయిన రోజులు	150

- మొదటి లేదా రెండవ ఈతలోని పశువులను ప్రతి బ్యాచ్‌నకు అయిదు పశువులను 5 లేదా 6 నెలల వ్యవధిలో కొనుగోలు చేయడమైనది.
- దూడల పెంపకం విలువను పరిగణనలోకి తీసుకొనలేదు. వాటి అమ్మకపు విలువ మరియు మందలో నిలుపుదల చేయు విలువ దాదాపు సమానంగా ఉంటాయి కాబట్టి.
- రెండు ఎకరాలలో పశుగ్రాసం సాగు చేయునట్లుగా పరిగణించబడినది. ఒక పంట కాలానికి కావల్సిన పెట్టుబడిని ఈ లెక్కల్లోకి తీసుకోబడినది. సంవత్సరం కాలంలో రెండు పంటలు సాగుచేసినట్లుగా భావించడమైనది.
- ఎరువును పశుగ్రాసాల సాగుకు వినియోగించబడినది.

దినసరి మేత వివరాలు

	పాలిచ్చు కాలం			ఒట్టి పోయిన కాలం	
	ఖరీదు (రూ॥)	పరిమాణం (కేజీలు)	ప్రతిరోజు ఖర్చు (రూ॥)	పరిమాణం (కేజీలు)	ప్రతిరోజు ఖర్చు (రూ॥)
దాణా	8.00	4	32.00	1	8.00
పశుగ్రాసం	సొంత పంట	25	0.00	20	0.00
ఎండుమేత	1.50	4	6	5	7.50
మొత్తం			38.00		15.50

పాల ఉత్పత్తి పట్టిక

సంవత్సరములు	1	2	3	4	5	6	7
పాలిచ్చు రోజులు	2100	2425	2425	2425	2200	2425	2425
ఒట్టిపోయిన రోజులు	625	1225	1225	1425	1450	1225	1075
అమ్మకంనకు ఉన్న దాణా సంచులు	171	208	208	196	195	200	195

సి. ఆర్థిక అంశాలు

వివరములు	సంవత్సరములు						
	1	2	3	4	5	6	7
పాల అమ్మకం విలువ	277200	320100	320100	293700	290400	320100	320100
దాణా సంచుల విలువ	1710	2080	2080	1960	1950	2000	1950
మొత్తం	278910	322180	322180	295660	292350	322100	322050
పాలిచ్చే పశువుల దాణా ఖరీదు	79800	92150	92150	84550	83600	92150	92150
ఒట్టిపోయిన పశువుల దాణా ఖరీదు	9690	18990	18990	22090	22480	18990	16660
పశుగ్రాసాల సాగు ఖర్చు	18000	18000	18000	18000	18000	18000	18000
పశువైద్య మరియు వునరుత్పత్తి ఖర్చు	2500	2500	2500	2500	2500	2500	2500
కూలీల ఖర్చు	36000	36000	36000	36000	36000	36000	36000
విద్యుత్ మరియు ఇతర ఖర్చులు	750	1500	1500	1500	1500	1500	1500
పశువుల బీమా	16000	16000	16000	16000	16000	16000	16000
మొత్తం ఖర్చు	162740	185140	185140	180640	180080	185140	182810
మిగులు విలువ	145970	137040	137040	115020	112270	136960	139240

డి. బి.సి.ఆర్. మరియు ఐ.ఆర్.ఆర్. లెక్కింపు

పెట్టుబడి	470000						
రికరింగ్ ఖర్చులు	162740	185140	185140	180640	180080	185140	182810
మొత్తం ఖర్చులు	632740	185140	185140	180640	180080	185140	182810
లాభం	278910	322180	322180	295660	292350	322100	322050
నికర లాభం -353830	137040	137040	115020	112270	136960	139240	
పి.డబ్ల్యూ విలువ (15%)	1153513						
పి.డబ్ల్యూ లాభం (15%)	1272701						
ఎన్.పి.డబ్ల్యూ	119187.8						
బి.సి.నిష్పత్తి 1.10:1							
ఐ.ఆర్.ఆర్.(%)	28.66						

ఇ. తిరిగి చెల్లింపు పట్టిక

సంవత్సరం	బాకీ ఉన్న అప్పు	స్థూల మిగులు అప్పు	వడ్డీ	అసలు	మొత్తం చెల్లించవలసినది	మిగులు చెల్లింపు
1	425000	145970	51000	51200	102200	43770
2	373800	137040	44856	51044	95900	41140
3	322756	137040	38731	57169	95900	41140
4	265587	115020	31870	48630	80500	34520
5	216957	112270	26035	52565	78600	33670
6	164392	136960	19727	76173	95900	41060
7	88219	139240	10586	88219	98805	40435

శ్రీ వేంకటేశ్వర పశువైద్య విశ్వవిద్యాలయం

డా|| వై.ఎస్.ఆర్. భవన్, తిరువతి - 517 502, చిత్తూరు జిల్లా, ఆంధ్రప్రదేశ్, ఇండియా
ఫోన్: (0877) 2248006, 2248068, 2248155, 2248621
ఫ్యాక్స్ : (0877) 2249222 వెబ్సైట్ : www.svvu.edu.in